

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum ex parte reprobri detur causa reprobationis. disput. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

tionis, aut regenerationis in Christo, non merito nostro, sed Christi accipimus: non verò eam facit collationem, quòd sicut Christus id non accepit ex meritis alienis, ita nos ex meritis Christi fidem, & regenerationem in Christo non accipimus, quin potius, contrarium eò capite docet. Vnde mirandum est, quòd ex citato Augustini testimonio ausus fuerit Driedo sententiam suam confirmare.

Ad tertium. Gratia prima licet Christi merito nobis conferatur, est tamè donum gratuitum comparatione non stri.

Ad tertium concessa maiori, neganda est minor. Ad probationem pto contraria parte, dicendum est, idèò homines dici iustificari gratis, & primam gratiam propriissimè comparatione eorum sortiri rationem gratiae, quia quòd nobis cõferatur, nulla ratione nobis debetur, nec ea sumus digni, neque Christus adhuc ullam rationem debet in nos transferre, sed merè gratis, quòd ad nos attinet, ea conferitur. Quòd autem Christus eam meruerit, ratio nec meritorum ipsius nobis tribuatur, non tollit quò minus comparatione nostri donum merè gratuitum dicendum sit.

DISPUTATIO III.

Vtrum ex parte reprobì detur causa reprobationis.

Partis negantis argumenta.

Primò.

Quòd ex parte reprobatorum nulla detur reprobationis causa seu ratio, sed in solam liberam voluntatem Dei eorum reprobatio referenda sit, probari potest. Primò, ex illo ad Rom. 9. Vbi Paulus de Iacob & Esau loquens ait: *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali, ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est, quia maior seruiet minori: sicut scriptum est (Malachia videlicet 1.) Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Ecce quemadmodum Paulus de Iacob docet, non propter opera, seu merita sua, fuisse à Deo dilectum & praedestinatum: ita quoque de Esau affirmat, non fuisse propter opera odio habitum ac reprobatum: ergo reprobatio non est propter peccata praevia, atque adeò nec causam, nec rationem ex parte reprobì habet.

Secundò.

Secundò, quia subiungit Paulus, Deum Exod. 33. dixisse Moysi, *Misereror cuius misereror, & misericordiam prestabo, cui misereror.* Hoc est, vtar misericordiam cum quocumque voluero, & prout mihi placuerit. Concluditque Paulus: *Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.* Additque, *Dicit enim Scriptura Pharaoni, Quia in hoc excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam, & ut annuncietur nomen meum in vniuersa terra.* Rursusque infert: *ergo cuius vult, miseretur, & quem vult, indurat.* Ecce, ex his omnibus perspicuè habetur, Deum misereri cuius vult, & indurare quem vult. Et non esse volentis, aut currentis, sed miserentis Dei, excitarumque esse Pharaonem, ut Deus in eò repugnante diuinis praeceptis ostenderet virtutem suam, & mirabilia signa efficeret, quæ in vniuerso orbe praedicaretur: ergo sicut praedestinatio non est propter merita praevia, ita nec reprobatio, sed in solam liberam voluntatem Dei ea reducenda est.

Tertiò.

Tertiò, quia addit Paulus: *Dicit itaque mihi: Quid adhuc queritur? Voluntati eius quis resistit?* Et quasi huic quaestioni annuens Paulus, negotium, non minus reprobationis, quam praedestinationis, ex sola libera voluntate Dei pendere, respondet: *O homo, tu, quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui se fingit, quid me facisti sic? An non habet potestatem figulus huius, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Quòd*

A *Deus volens ostendere iram, id est iustitiam suam vindictariam, & iram facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa ire apta in interitum, ut ostenderet diuicias gloriae suae in vasa misericordiae, quae preparauit in gloriam.* Supple. *Quis eum culpabit? aut quid habet homo quod inculet?* Ecce, Paulus innuere videtur aperte, negotium reprobationis pendere totum ex sola libera voluntate Dei, in cuius potestate non minus fuit, absque cuiusquam iniuria, facere ex eadem massa per praedestinationem quosdam vasa honoris, quosdam per reprobationem vasa contumeliae, quam in potestate figuli sit, ex eadem massa luti quaedam vasa in honorem, quaedam in contumeliam effingere. Causam praeterea reprobationis eam fuisse affirmat, vt in reprobis spederet in aeternum diuina iustitia, quemadmodum in praedestinati diuina misericordia clucebit: fit ergo, vt reprobatio non fuerit propter mala merita praevia, sed ex sola libera voluntate Dei fuerit dependens.

B Ad huius rei intelligentiam sciendum est. Circa vnumquemque reprobatorum aditum triplicem actum voluntatis diuinae, nostro intelligendi more, esse distinguendum. Primus est, voluntas permittendi ea peccata, propter quae ille excludendus est à beatitudine, supplicisque aeternis mancipandus. Quem actum, tamquam effectus, sequitur ipsa permissio eorumdem peccatorum in actu. Secundus est, voluntas obdurandi peccatorem vsque ad finem vitae in eisdem peccatis iam commissis, hoc est, voluntas non conferendi illi ea auxilia cum quibus resurgeret. Hunc actum consequitur similiter in tempore, tamquam effectus illius, obduratio ipsa. Tertius est, voluntas excludendi eundem reprobum à regno caelesti tamquam eo indignum, deputandique illum supplicis aeternis propter peccata, in quibus ad vitam terminum praevideretur peruenturus. Quem actum consequitur in tempore, tamquam effectus illius, exclusio ipsa à regno caelesti, mancipatioque supplicis aeternis, quando haec fiunt.

C Hi omnes tres actus in eo conueniunt, quòd figuli supponunt praevia esse à Deo ea peccata pro libertate talis adulti futura, tamquam radicè, quòd circa illam versentur: diuerso tamen modo. Voluntas namque permittendi peccata supponit, Deum ea praevidere futura pro libertate talis adulti, non simpliciter, sed ex hypothesi, quòd ipse ea non impediat. Nec voluntas permittendi peccata est aliud, quam voluntas ea non impediendi. Vt enim Deum permittere peccata, non aliud est, quam ea non impedire, cum possit, ac praevideat futura, qua de causa ratio permissionis posita est in illo primo, praexistentibus illis aliis duobus, vt artic. 3. & quaest. 19. artic. 12. explicatum est: ita voluntas diuina permittendi eadem peccata, nihil aliud est, quam velle ea non impedire, cum possit, & praevideat pro libertate arbitrij creati esse futura, nisi ipse impediat. Quò fit, vt tam permissio peccatorum adulti, quam voluntas ea permittendi, tamquam radicem supponant, Deum ipsa praevidere futura pro libertate talis adulti, non simpliciter, sed ex hypothesi, quòd ipse, vt potest, ea efficacioribus aliis auxiliis non impediat. Quia ergo sine his maioribus auxiliis non essent adulti ea vitare: tum quia Deus numquam denegar auxilia ad id necessaria: tum etiam quia, si non posset ea sine illis vitare, eo ipso peccata non essent, consequens est, vt quando Deus peccata permittit, perditio peccatoris non sit ex Deo ea permittente, sed solum ex ipsomet peccatore, cui semper subditus manet appetitus peccati, eique ita dominatur, vt si velit, ea possit evitare.

Volunt.

Obduratio
quid sit.

Voluntas verò obdurandi peccatorem, tamquam radicem supponit, Deum prævidere, tum peccatorem futurum re ipsa in peccatis, quæ ipse fieri permiserit, tum etiam, ex hypothesi, quod, post commissam talia peccata, velit illi conferre certa quedam auxilia, cum quibus, si vellet, posset resurgere ab illis, & non alia maiora, aut diuersa, quibus ad resurgendum non indiget, futurum omnino esse nequitiam talis peccatoris, vt non resurgat. Et tunc voluntas diuina non conferendi illi maiora illa alia, aut diuersa auxilia, cum quibus Deus prævidet eum surrecturum, est voluntas obdurandi. Obdurare verò non est aliud, quam, post commissum ab eo peccatum, Deum non conferre auxilia, cum quibus prævidet eum surrecturum. Quò fit, vt Deus peccatorem non obduret, aliquà apponendo duritiem, sed propriam ipsius peccatoris non tollendo, iuxta illud ad Roman. 2. *Secundum duritiam tuam, & impenitentem cor tuum, thesauris tibi iram.* Duobus verò modis obdurare dicitur. Vno, si non tribuat maiora, aut alia auxilia, quibus eum prævidet peccatorem emolliendum ac sanandum: cum tamen semper relinquat ea, cum quibus emolliiri, & conuerti possit, si velit, iuxta id quod ante testimonium citatum præmiserat Paulus: *An duritias, inquit, bonitatis eius, & patientie & longanimitatis contemnis, ignoras quoniam benignitas Dei ad penitentiam te adducit? Vbi consequenter subiungit, Secundum duritiam tuam, & impenitentem cor tuum, &c.* Altero, cum subtrahit de auxiliis, permittitque tentationes & occasiones grauiiores peccandi, quibus & propria durities maiores vires assumit, & difficilior redditur conuersio: id quod esse solet in pœnam iustissimam præcedentium delictorum. Porro quando hoc secundo modo Deus obdurat, non solum obdurare & obsecare peccatores dicitur, quod etiam obduratis primo modo commune est, sed etiam *tradere eos in desideria cordis eorum, eosque derelinquere, aut etiam despiciere: id quod extremum est pœnarum omnium, quas Deus ob antecedentia delicta in hac vita infligit.* Numquam tamen Deus ita obdurat, excæcat, tradit in desideria cordis, despiciat, aut derelinquit, vt non relinquat auxilia, cum quibus, si peccator vellet, efficeretque totum quod potest, conuerneretur, misericordiamque ab eo obtineret, vt in Concordia quæst. 14. artic. 13. disput. 10. latè demonstratum est. Id etenim & status ipse via postulat, ad prouidentiamque Dei circa omnes in vitam æternam spectat, & Christus Dominus tamquam omnium vniuersalis redemptor posteris omnibus, Adami obtinuit, vnique ex legibus, quas ex Patris voluntate, vt merita passionis suæ mortalibus applicarentur, condidit, ea fuit, vt cuique facienti, quod in se esset, tantum cum minimum auxiliorum conferretur, quantum ad eius iustificationem ac salutem esset necessarium, vt sæpe dictum est.

Deus peccatorem
obdurans
modis obdurat.

Quid sit
ex
terminum
penam
omnium
ad
ante
delicta.

Voluntas autem excludendi peccatorem à regno cœlesti tamquam eo indignum, deputandique illum supplicii æternis, veluti radicem, supponit, tum peccata, quæ prævidet Deus talem adultum pro sua libertate & nequitia commissurum, tum etiam in eisdem ipsius reprobis perseverantiam vsque ad terminum vitæ, quam, posita obduratione iuxta sensum explicatum, prævidet ex libertate, & nequitiam eiusdem futuram. Vt enim Deus in tempore nullum adultum excludat à regno cœlesti, mancipabitque cruciatibus æternis, nisi propter delicta propria in quibus vitam terminabit: ita neque ex æternitate aliter voluit quemquam eo pacto punire, quam propter eadem peccata & perseverantiam

A in illis vsque ad finem vitæ, quæ ex propria cuiusque libertate futura prævidit. Quò fit, vt omnes illi tres actus voluntatis diuinæ, tamquàm radicem, quòd circa adultum versantur, supponant peccata libertate ipsius, modis paulò ante explicatis, præuisa futura.

Permissio peccati quo pacto esse possit non in pœna propter culpam.

Interest verò, tum inter tres actus propósitos inter se, tum etiam inter effectus eorum. Quòd voluntas permittendi peccata, permissioque ipsa, esse possit non propter culpam aliquam, quasi in pœnam, sed ex sola libera voluntate Dei. Etenim quòd Deus Adami, aut cuiusvis alterius adulti, primum peccatum ex æternitate voluerit permittere, ac tandem in tempore permiserit, non fuit propter aliquam culpam, atque adeò neque in pœnam. Quamuis enim prius sit, Deum prævidere iustum libertate sua ruiturum in peccatum, ex hypothesi, quòd ei aliis, maioribusve auxiliis non subueniatur, quam Deum, voluntate non conferendi illi ea auxilia, vel le eius peccatum permittere, nihilominus prius est, Deum denegatione eorundem auxiliorum permittere peccatum, quam peccatorem in illud incidere: quandoquidem conditio antecedens, sine qua peccatum illud non esset, ea sit, quòd auxiliis non impediatur. Cum ergo Deus, neque sine culpa, nec ante culpam commissam, pœnam infligit, vt disput. 1. memb. 5. ostensum est, fit, vt neque permissio primi peccati Adami, aut cuiusvis alterius iusti, neque voluntas Dei æterna illud permittendi, fuerint in pœnam propter aliquam culpam, sed solum ex libera voluntate Dei profecta sint. Permissio autem peccatorum, quæ post gratiam amissam committuntur, esse solet in pœnam præcedentium delictorum: eaque de causa dici cõsuevit, vnum peccatum posse esse pœnam alterius peccati præcedentis.

B Voluntas verò obdurandi peccatorem, atque obduratio ipsa, semper potest esse in pœnam propter culpam. Cum enim peccator non dicatur obdurari, quando primò peccat, & à gratia decidit, sed postquam peccauit, si ei non conferantur auxilia sine quibus sua negligentia non resurget, dicitur obdurari in peccato iam commissio, fit, vt semper obdurationem antecedit culpa lethalis, in cuius iustam pœnam possit infligi, atque adeò fit, vt voluntas Dei æterna ita obdurandi semper esse possit in pœnam propter eandem culpam. Hoc modo Pharao maiori, ac maiori auxiliorum subtractione in pœnam antecedentium delictorum, magis ac magis fuit in peccatis obduratus. Eodè modo in pœnam præcedentium delictorum consueuerunt peccatores tradi in desideria cordis sui, & de gentibus, quæ cum Deum agnouissent, nõ sicut Deum glorificauerunt, docet Paulus ad Rom. 1. & derelinqui à Deo, ac despici. Dixi, obdurationem posse semper esse in pœnam antecedentis delicti, & non dixi, semper ita euenire. Quoniam, cum auxilia gratiæ merè gratis à Deo conferantur, poterit Deus conferre peccatoribus pauciora auxilia vno tempore, quam alio, & pauciora iis, qui minùs, quam iis, qui magis peccauerunt, non habita ratione, vt id fiat in pœnam præcedentium delictorum, sed pro suæ tantum voluntatis beneplacito.

Pœna Deus nec ante culpam commissam, nec sine culpa infligit.

C Sunt verò hoc loco nonnulla animaduertenda. Primum est, quando peccator casu aliquo statim ac incidit in peccatum, quo à gratia decidit, & vita discedit, non propriè dici obdurari in peccato commissio: neque Paulus affirmavit, Deum vniuersim, vel misereri singulorum peccatorum, vel eos indurare, sed solum misereri, cuius vult, & indurare, quem vult.

Obduratio semper esse potest in pœnam præcedentis culpa.

Secundum est, quando commissio peccato, Deus

F

Propter delicta obduratio quantum sit.

non solum non subtrahit de auxiliis, sed etiam misericorditer vocat, & peccator renuit, potius esse dicendum peccatorem perseuerare ex seipso duru aduersus Deum inuitantem, ac emollire nitentem, quam à Deo obdurari. Quamuis in eo etiam sensu Deus, admodum tamen improprie, dici possit eum obdurare, quatenus non ea multiplicat, & auget auxilia, quibus eum prouidet esse emolliendum, ac tandem conuertendum. In quo sensu dici etiam potest, peccatorem, de quo in præcedente §. loquebamur, indurari à puncto peccati commissi vsque ad primum non esse animam in corpore.

Tertium est, fieri posse, vt ex duobus in lethali peccato constitutis, pulsante Deo vnum maioribus auxiliis gratiæ præuenientis, quam alium, pro libertate arbitrii vtriusque, is resurgat, qui minoribus, is verò perseueret durus, qui maioribus auxiliis excitatus & inuitatur. De fide namque est, in facultate arbitrii cuiusque positum esse, consentire, aut non consentire Deo excitanti & inuitanti, vt in Concilio Tridentino sess. 6. cap. 5. & can. 4. definitum est. Confirmari etiam potest, quoniam Tyrrij & Sidonij conuersi fuissent, si eis data ea auxilia fuissent, cum quibus habitatores Corozain & Bethsaida conuerti noluerunt, id quod quadam ex parte nostram assertionem confirmat.

Postremum est, existentibus duobus in lethali peccato, atque adeo indignis auxilio, & gratia Dei, quod Deus subueniat vni ea auxilia largiendo, cum quibus prouidet illuminandum, emolliendum, ac conuertendum, ac proinde, quod Deus ea ratione illius miseretur, eumque reipsa educat de miseria peccati, alteri verò vel subtrahat de auxiliis, semper tamen illi relinquendo sufficientia, vel non tribuat ea, cum quibus prouidet sanandum, sed eum in propria duritia, ac miseria peccati derelinquat, non esse ex eorum meritis, sed ex mera libera voluntate Dei, qui absque cuiusquam iniuria distribuat sua dona prout vult, & cuius vult miseretur, & quem vult indurat.

Denique voluntas diuina excludendi aliquem tamquam indignum à regno cælesti, eumque cruciatus æternis mancipandi, semper est in pœnam propter culpam, in qua Deus prouidet illum à vita discessurum. Quemadmodum etiam exclusio ipsa, atque mancipatio, cum in tempore fit, semper est propter culpam commissam, in qua peccator à vita discedit. Vt enim Deus non confert præmium vite æternæ nisi propter bona merita antecedentia: ita neque pœnam æternam, nisi propter mala merita antecedentia.

*Prima conclusio.
Reprobationis datur causa meritoria ex parte reprobii.*

His ita constitutis sit prima conclusio. Reprobationis datur causa meritoria ex parte reprobii, videlicet lethalis culpa, in qua prouidetur à vita discessurus, siue ea sit originalis tantum, siue actualis tantum, siue vtraque simul, vt in infidelibus adultis solet euenire. Probatur conclusio, quoniam licet reprobatio exigat, tamquam conditionem sine qua non esset, voluntatem diuinam permittendi, vel peccatum actuale reprobii, propter quod damnandus est, vel peccatum primi parentis, ex quo originis peccatum, propter quod à regno excludendus est paruulus, initium habuit, requirat præterea voluntatem obdurandi peccatorem vsque ad finem vite in peccato, propter quod est damnandus, quatenus nisi Deus permittere vellet tale peccatum, in eoque obdurare peccatorem, vsque ad finem vite, quemadmodum in vite termino careret peccato, ita reprobatio non esset, nihilominus reprobatio in nullo illorum actuum est posita, sed solum in voluntatis

A diuinæ excludendi talem peccatorem à vita æterna, tamquam ea indignum, aut etiam mancipandi simul eum suppliciiis æternis, si in actuali peccato prouideatur à vita discessurus, vt artic. 3. late ostensum est: cum ergo voluntas ita puniendi peccatorem si propter culpam, in qua prouidetur à vita discessurus, vt paulò ante ostendimus, omnèque fatentur, fit, vt quoad effectum reprobationis. hoc modo sumptæ, nempe quoad exclusionem à vita æterna, aut etiam deputationem ad supplicia æterna, causa meritoria ex parte reprobii inueniatur.

Nostra conclusio est etiam Scoti in 1. distin. 41. *Qui autem sint huius sententia.* B Heruei distin. 40. quæst. 1. Caietani hoc loco, Ferrarientis 3. contra gentes, cap. 161. Nicolai Grandis in cap. 3. epistolæ ad Hebr. Maioris, in 1. dist. 41. q. 1. Syluestri in conslaro. Soti in cap. 9. epist. ad Rom. quamuis ad calcem 4. sententiarum, ex eo capite fuerit anceps, quod non improbabile iudicauerit reprobationem includere actum voluntatis diuinæ permittendi peccatum reprobii, atque adeo permissionem ipsam includi in effectu reprobationis. Est etiam Augustini in locis, quæ disput. 1. memb. 7. citauimus. Vnde epist. 105. ad Sixtum: *Querimus, inquit, causam prædestinationis, nec inuenimus, reprobationis autem causam querimus, & inuenimus.* Augustinus tamen causam reprobationis esse voluit peccatum originis, vt membro citato explicatum est. Illi etiam omnes in conclusione proposita consentiunt, qui prædestinationis causam, aut rationem dari affirmant ex parte prædestinati, & plerique alij. Imò Magister sententiarum in 1. dist. 41. D. Thomas & quorquot negant dari rationem reprobationis ex parte reprobii, nobiscum conueniunt, si reprobatio id solum sit, quod paulò ante diximus: dissentiant verò, quod nonnulli, in quibus est D. Thomas, & quidam alij, arbitrantur, reprobationem includere etiam voluntatem diuinam permittendi peccata, propter quæ quis est reprobandus, atque adeo permissionem eiusmodi peccatorum computandam esse inter effectus reprobationis, vt artic. 3. explicauimus. Ceteri verò confingunt, Deum ante omnem prædestinationem, etiam antequam quicquam de bonis, vel malis meritis hominum cogitaret, elegerit se quosdam, vt eis vitam æternam conferret, alios verò omnes reiecit, vt in eis iniustitia diuina vindictiua splenderet, atque in eo actu refectionis ac reiectionis positam esse affirmant rationem reprobationis. Nos verò artic. 3. aperte, ni fallimur, ostendimus, reprobationem in eo solo actu esse positam, quem omnes causam meritoriam ex parte reprobii habere confitemur.

Secunda conclusio. Si reprobatio includeret non solum voluntatem diuinam excludendi reprobium à vita æterna tamquam ea indignum, deputationemque eum suppliciiis æternis, sed etiam voluntatem permittendi ipsius, aut primi parentis peccata, propter quæ est damnandus, obdurandique in eisdem vsque ad finem vite, vti que quoad integrum effectum reprobationis, non daretur causa ex parte reprobii, sed conditio dumtaxat sine qua, sicut ipse vitam non finiret in peccatis, ita neque in Deo præcessisset ipsius reprobatio.

F In priori parte huius conclusionis continetur cum D. Thoma. Cum enim voluntatis permittendi primum peccatum Adami, aut cuiusvis alterius iusti, hoc est, non conferendi illi auxilia, quibus Deus prouidebat peccata illa fore impedienda, nulla datur causa ex parte eorum, sed id solum in liberam Dei voluntatem referendum fit, vt paulò ante ostensum est, fit, vt si reprobatio includat voluntatem diuinam

diuinam permittendi reprobis, aut primi parentis peccatum, propter quod reprobarur, non detur causa ex parte reprobis, quoad integrum reprobationis illius effectum. Etenim eo dato, permissio peccati primi parentis, aut cuiusvis alterius, propter quod reprobis à gratia decidit, ac damnatur, includitur in integro effectu reprobationis illius, talisque permissionis nulla erit causa ex parte reprobis.

Posterior verò pars probatur, quoniam non solum voluntas excludendi reprobos à regno caelesti pendet ex eo, quòd eorum propria, aut primi parentis libertate, habituri sunt in termino viæ peccata, propter quæ digni sint, vt ita excludantur, sed etiam voluntas permittendi tam peccatum primi parentis, quam peccata propria reproborum, pendet ex eo, quòd tum primus parens, tum etiam ipsi, nisi aliis auxiliis adiuuentur, innata sua libertate sint commissuri illa, Deusque id præciat: voluntas item obdurandi adultos in peccatis vsque ad finem vite, pendet, tum ex eo quòd ipsi sua libertate sint peccaturi, tum etiã ex eo, quòd cum auxiliis, quæ Deus statuit eis conferre, sanandi non sint, & vtrumque Deus præciat, vt paulò ante explicatum est: ergo quòd primus parens, aut reprobis ipse, commissuri essent peccata, propter quæ reprobis est damnandus, & quòd reprobis adulti cum auxiliis, quæ Deus statuebat illi conferre, non deberet respicere, cum vtrumque pro libertate arbitrij eorum posset non euenire, fuit conditio, sine qua, sicut reprobis non finiret vitam in peccatis, ita neque etiam actus illi in Deo præcessissent, atque adeò neque ipsius reprobatio.

Tertia conclusio. Reprobatio certitudo.

Tertia conclusio. Cum voluntas Dei permittendi, tum peccatum primi parentis, tum etiam cætera peccata reproborum, pendeat ex diuina præscientia, qua ex hypothesi, quòd hunc ordinem rerum vellet condere, nec conferre alia auxilia per mediam scientiam inter liberam & merè naturalem, præuidit futura cuiusmodi peccata: cum item voluntas obdurandi adultum in peccatis vsque ad finem vite, ex simili præscientia pendeat, qua, ex hypothesi, quòd constitueret non conferre illi iam lapsò in peccata alia auxilia, quam quæ conferre decreuit, præuidit eum in peccatis discessurum: eum denique non quia Deus præsciuit ea omnia ita futura, idèò futura erant, sed è contrario, quia pro libertate arbitrij humani erant futura, ea altitudine scientiæ suæ præsciuit, sit in primis, vt in effectibus voluntatis diuinæ, tum permittendi ea peccata, ob quæ reprobis ex æternitate sunt reprobat, tum obdurandi in peccatis iam commissis reprobos adultos vsque ad finem vite, tum denique in effectibus totius reprobationis diuinæ quocumque modo spectatæ, nulla alia sit certitudo, quam diuinæ præscientiæ, per quam, ob eius illimitatam omnibus modis perfectionem, certò in arbitrio creato penetravit Deus, quod in se omnino ambiguum ac incertum est. Fit deinde, vt in concilianda arbitrij nostri libertate cum æterna Dei reprobatione nulla alia sit difficultas, quam in eadem concilianda cum æterna Dei præscientia, non secus, ac de prædestinatione dictum est.

Reprobatio cum arbitrij libertate conciliatur.

Ex dictis facillè erit intelligere, decretum voluntatis diuinæ, quo (posita præscientia eorum omnium, quæ futura erant) hunc totum ordinem rerum & auxiliorum, qui à constitutione rerum vsque ad consummationem sæculi decurrit, ex æternitate elegit, comparatione Iudæ reprobi, verbè gratia, quatenus fuit, voluntas creandi eum in beatitudinem, conferendique illi ea media, cum quibus, si per eum

A non staret, ad eam per ueniret, habuisse rationem prouidentiam circa illum in beatitudinem dirigendum: quatenus verò Deus, præuidendo eius ruinam nihil impediens auxiliis & medijs, quæ illi constituit conferre, noluit ei conferre alia, cum quibus præuidebat non ruiturum, habuit rationem voluntatis permittendi eandem ruinam, siue peccata, quatenus autem in penam quorundam delictorum (maximè grauissimæ illius proditoris) iustissimè statuit auferre de auxilijs, quæ alias illi fuerat collaturus, grauiorèque tentationes permittere, præuidendo illum non resurrecturum, quin potius peccata peccatis additurum, ac tandem de salute desperaturum, habuit rationem voluntatis eum obdurandi, excæcandi, deserendi, atque despiciendi: quatenus denique præuidendo eum terminaturum vitam in peccatis, iustissimè statuit eundem excludere à regno caelesti propter eadem peccata, ac punire cruciatibus æternis, habuit rationem reprobationis.

Ad tria ergo illa argumenta ex Paulo ad Rom. 9. proposita, in primis in genere dicendum est, Paulum loqui quidem illis in locis de reprobis: ac non semper quoad eum actum, in quo propria reprobationis ratio est posita, sed quoad duos priores actus voluntatis diuinæ antecedentes, quos vnà cum præscientia vsus liberi arbitrij hominis reprobat, tamquam conditiones omnino necessarias, vt explicatum est præxigit reprobatio: nempe quoad actum voluntatis permittendi peccata, propter quæ sunt reprobat, tum etiam quoad actum obdurandi adultos vsque ad finem vite in peccatis commissis.

Ad tria argumenta ex D. Paulo desumpta respondetur in genere.

Deinde ad primum dicendum est, disp. i. memb. 9. ante quintam conclusionem non obscure explicatum esse, Paulum eo loco nomine Iacob, & Esau, intellexisse ex vna parte synagogam cum suo stipite, ex alia verò populum ex Esau propagatum cum suo capite, dilectionemque Iacob positam fuisse in voluntate conferendi synagogæ, & stipiti illius rotæ, ac tam præclara subsidia in vitam æternam, quot illis donauit, quorum interuentu Iacob, plurimique ex eius posteris, qui ad Ecclesiam synagogæ pertinuerunt, prædestinati perstiterunt, quia præuidebat eos talibus auxilijs erectos, accedente propria libertate adepturos vitam æternam. Quod verò ad rem præsentem attinet, dicendum est, odium Dei erga Esau nihil aliud esse hoc loco, quam Deum tam illi, quam posteritati eius noluisse conferre similia subsidia: quare nomine odij intelligit Paulus, tum voluntatem permittendi eorum peccata, tum voluntatem eos obdurandi in peccatis, propter quæ, & soboles in seruitutem erat redigenda, & tam parens, quam posteritas iuste erant damnandi, cum in potestate ipsorum fuerit, tum ea vitare, tum ab illis resurgere per auxilia à Deo collata, & alia, quæ præstare erat paratus, si illi, quod in se erat, facere voluissent, non verò intelligit voluntatem excludendi eos à regno caelesti, ac deputandi penis æternis, in qua sola, vt explicatum est, ratio reprobationis illorum est posita. Quemadmodum autem non fuit ex bonis meritis Iacob, aut synagogæ, quòd Deus conferre illi voluerit maiora illa subsidia, quibus Iacob, plurimique posterorum fuerunt prædestinati: ita nõ fuit ex malis meritis Esau & posterorum, quòd noluerit illis conferre similia subsidia, sed alia, quibus eum, vel non peccare, vel si peccarent, à peccatis resurgere potuissent, & vitam æternam obtinere, cum tamen Deus præuideret libertate, atque nequitia eorum nihil illorum esse futurum. Itaque non velle Deum Esau bona, quæ voluit fratri Iacob, maximè cum

Ad primum.

Odium Dei erga Esau quod.

E

F

cum præuideret, nolendo illi similia bona, futurum, ut corrueret in peccata propter quæ soboles iustè feruire deberet, & iustè cum progenitore damnanda esset, appellat Paulus odium Esau. Quia in re nõ solum D. Thomas hoc loco artic. 3. in responsione ad primum nobiscum ex parte consentit, dum ait: *Deum non uelle alicui bona beatitudinis, quæ uult alteri, esse illum odio habere, sed etiam frequè est usurpatio vocabuli, odium, in Scripturis sacris in eadem significatione, ut idem sit, ac non uelle vni bonum, quod alteri uolumus, què magis diligimus.* Matth. enim 6. ait Christus: *Nemo potest duobus dominis seruire, aut enim unum odio habebit, & alterum diligit, &c.* Quo loco præferre vnũ alteri in dilectione ac obsequiis, appellat habere odio, & contemnere alterũ, cui ille alius præfertur. Luc. 14. *Si quis, inquit, uenit ad me, & non odit patrem & matrem, &c. non potest meus esse discipulus,* quo loco sanè non præcipit odiũ patri ac matri, contra ius naturæ, quantumque præceptum decalogi, sed præferre Christum in dilectione patri ac matri, est odio habere patrem ac matrem. Eadem phrasi dicitur *quis odio habere animam,* hoc est, vitam corporis, quando propter Deũ, vitamque æternam, se periculis obicit, iuxta illud Ioan. 12. *Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.* Exodi etiam 22. *Uisitans, inquit, Deus iniquitatem in tertiam & quartam generationem eorum, qui oderunt me,* id est, qui peccandi uoluntatem suam meam præuulerunt, eaque ratione me spreuerunt. Ut missa faciam alia Scripturæ testimonia.

Ad secundũ. Ad secundum dicendũ est, solum probare, quod è duobus peccatoribus ope diuina, ac misericordia indignis, Deus misereatur vnus, præordinando ex æternitate ea auxilia, cum quibus præuidet illuminandum, emolliendum, ac perdendum. in gratiã, eademque in tempore conferendo (misereri namque proprie est conferre subsidia, quibus peccator à miseria, in qua est, eruat: quare misericordia de qua Paulus loquitur supponit peccatorem, cui Deus eam impertitur, esse in miseria peccatorum propria sua culpa.) Quod uerò alterum obduret non conferendo auxilia, sine quibus præuidet eum sponte sua à peccatis non surrecturum, aut etiam in penã auferendo partem auxiliorum, non esse uolentis, neque currentis, sed miserentis Dei, qui cuius uult misereatur, & quem uult indurat. Erenim id, sicut supra ostensum est, nõ aliam habet causam, quam liberam uoluntatem Dei, qui absque cuiusquam iniuria distribuit sua dona, prout uult, maxime cum nulla antecedant merita, sed demerita, semperque relinquat auxilia, quæ, si peccator uelit, ad salutem sufficient. Quare, quod Deus ea media præordinauerit Dauidi, quæ futura præuidebat efficacia, ut ab adulterij, atque homicidij peccatis per suum arbitrium, cum per Nathãn fuit obiurgatus, conuerteretur, eaque ratione illuminare, ac emollire eum uoluerit, non fuit Dauidis uolentis & currentis, sed Dei miserentis. Nihilominus, quod eisdem auxiliis conuerteretur, dependens fuit à Dauidis arbitrio, qui potuit inefficacia ea reddere, si nollet conuerri. Quod etiã Deus præordinauerit Sauli ea media, quæ per liberum illius arbitrium præuidebat futura inefficacia, eod quod præuideret, dum Samuel peccatum obiceret, cum præ superbia excusationes adhibiturum, non ueniam petiturum, fuit ex libera uoluntate Dei, qui absque iniuria potuit denegatione maiorum, aliorumque auxiliorum, eum obdurare, illum in sua propria duritie relinquendo. Non ergo in illis uerbis Pauli mentio vlla facta est actus reprobationis,

A sed solum obdurationis. Quo fit, ut nulla ratione inde colligatur, reprobationem non fuisse propter peccata reprobatorum præuisa. Illud uerò quod additur, *Deum excitasse Pharaonem, ut in eo ostenderet uirtutem suam, per ea signa, quæ exhibuit ad egressum filiorum Israel, & ut nomen Dei annuntiaretur in uniuersa terra,* solum significat, Deum in eos fines, inter alios, constituisse creare Pharaonem, etsi præuideret futurum eum talem per suum arbitrium, deflexurumque à fine alto sempiternæ felicitatis, in quem condebatur, in eos denique fines constituisse permittere peccata illius, eumque ita iustissimè obdurare. Ad eod enim bonus est, iuxta Augustin. in Enchiridio, cap. 100. *ut non sineret fieri mala, nisi ut inde sua omnipotentia eliceret bona.*

Ad tertium dicendum est, Paulum in iis, quæ in eo argumento adducuntur, supponere, quæ in præcedenti argumento explanauimus. In primis, tam eum, qui obduratur, quam eum, cuius Deus misereatur, esse in peccatis propria sponte & libertate commissis, Deumque neutri denegare auxilium, quod, ut respicitur, & conuertatur, fit sufficiens: id quod non solum de Pharaone colligitur aperte ex ipsamet Scriptura Exodi, ut in Concordia quæst. 14. artic. 13. disput. 10. latè ostensum est, sed de obduratis omnibus, de quibus Paulus loquitur, est manifestum ex iis uerbis, quæ subiungit: *Sustinuit in multa patientia uasa iræ apta in iudicium, id est, expectauit in multa patientia respicientiam & penitentiam eorum, quam utique non expectasset, nisi in illorum esset potestate, Deumque præstidisset conferre illis auxiliũ sufficiens.* Deinde supponit, Deum vni ex peccatoribus, qui sponte propria in peccata inciderunt, misericorditer uelle ea auxilia, cum quibus præuidet conuertendum, alteri uerò non uelle ea, cum quibus præuidet conuertendum, quod est uelle eum obdurare, atque inde oriri quæstionem, de qua sermo est in argumento: quæ planè hominum est superba, ac irreuerenter præsumptum disceptare cum Deo, nec securè bonitati ac dispositioni illius se committentium, quæ eo ipso, quod à Deo est, non potest non esse iustissima & æquissima, esto supra captum sit nostrum. Quæstio itaque eorum est. Si Deus ei, quem obdurat, non uult auxilia, cum quibus præuidet conuertendum, sed alia cum quibus reipsa non conuertetur, eritque obduratus, quid adhuc queritur: uoluntati eius quis resistet? Huic quæstioni respondet Paulus, retundens primò eorum superbiã & præsumptionem, quod cum Deo ita audeant loqui, æquissimamque eius iudicia ac dispositiones examinare, dicens: *O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit, quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem uas in honorem, aliud uerò in contumeliam? quasi dicat, si figulus ex eodem luto, absque vlla, uel alterius iniuria, uel nota sua, facit aliud uas in honore, aliud uerò in contumeliam, quanto magis Deus ex duobus peccatoribus luto uilioribus, qui se tales propria culpa & libertate effecerunt, poterit absque vlla iniuria, aut nota facere unum illorum uas in honorem, conferendo illi auxilia, quibus præuidet sanandum, & relinquere alium uas contumeliam, quem seipsè effecit, non conferendo illi auxilia quibus præuidet emolliendum, sed eum obduratum relinquendo? Deinde satisfacit plenius quæstioni ostendens clariùs misericordiam, æqualitatem, & bonitatem Dei, ac dicens. Si Deus in optimum finem, nempe, ut ostenderet iustitiam suam in obduratis, ac malis, atque ut ostenderet diuitias glo-*

Misereri quid sit apud Paulum.

Quæstio cum ea reprobationem.

ut à D. Paulo soluantur.

ria sua in vasa misericordiae, quae preparavit in gloria, sustinuit in multa patientia (expectans videlicet, & inuitans ad penitentiam, paratus ad iuvare: & saepe pulsans, offerensque auxilium sufficiens ad salutem) vasa ira apta in interitum (aut, ut alia litera habet, apta in interitum, id est, quae seipsa propria libertate in interitum aptauerunt) supple, quid est, quod conqueraris, & opponas? & non potius misericordiam, bonitatem, atque sapientiam illius, etiam circa malos & reprobos admireris?

Finis permissi mali peccati in reprobis.

Quo loco antequam viterius progrediamur nonnulla sunt animaduertenda. Primum est, finem permissi peccati reproborum, eosque sustinendi, non fuisse solum, ut Deus in eis ostenderet iustitiam suam, sed etiam, ut ostenderet diuitias gloriae suae in vasa misericordiae, quae preparavit in gloriam, ut aperte docet hoc loco Paulus, neque aliter contextus cohaeret. Etenim nisi Deus iniquorum peccata permisisset, non fuisset mors Christi, & redemptio generis humani, nec certamina, & victoria iustorum, & praecipue martyrum corona: quare in eum etiam finem Deus reproborum peccata permisit ac sustinuit, ut in electis tam multipliciter ostenderet diuitias gloriae, ac misericordiae suae, praeter alios etiam fines, ob quos artic. 3. & alibi ostensum est, ea etiam permisisset ac sustinuisse.

Similitudo figuli exponitur.

Secundum est: Exemplum illud ac similitudinem figuli non ita esse accipiendam, quasi quemadmodum figulus ex luto facit vasa in contumeliam, ita etiam Deus ex hominibus vasa in contumeliam efficiat: quae plane non sunt alia, quam vasa ira apta in interitum aeternum. Hac vero non sunt alia, quam peccatores in lethali peccato existentes, ratione cuius vasa sunt contumeliae, obiectumque odij, atque irae Dei, & interitus aeterni dignissimum. Ut autem Deus non efficiat homines peccatores, ita neque efficit illos vasa contumeliae, irae, atque interitus, sed ipsi sua libertate seipsos efficiunt, postquam se ipsos mundare, interim dum sunt in via, auxilioque Dei (quod nulli unquam deest) efficere vasa in honorem & sanctificationem: neque enim alia sunt vasa, de quibus loquitur hoc loco Paulus, quam illa, de quibus 2. ad Timoth. 2. ait: In magna domo non solum sunt vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia, & quaedam quidem in honorem, quaedam autem in contumeliam. Si quis emundauerit se ab istis, erit vas in honorem, sanctificatum, & vile Domino ad omne opus bonum paratum. Duplex igitur est status, tam vasorum irae, quam sanctificationis. Alter in hoc saeculo, in quo integrum est cuique vasorum commutari, & ex vase honoris & sanctificationis fieri vas irae & contumeliae, & e contrario: ut aperte docet Paulus 2. ad Timoth. 2. & hoc loco non negat: quin potius idem illis verbis: Sustinuit in multa patientia, &c. allerit. Alter est status saeculi futuri, in quo nulla omnino potest esse commutatio. Quia vero Paulus 2. ad Timoth. 2. loquebatur de magna domo Dei, vel Ecclesiae militantis solum, vel ut viraque Ecclesiam comprehendit, allerit vasa irae posse se mundare, & fieri vasa in honorem. Hoc vero loco de Pharaone ceterisque reprobis, qui obdurati aeternum interitum incurrerant, affirmat, sustinuisse illos Deum in multa patientia, dum erant in via, ut vasa fierent misericordiae, & noluisse. Exemplum ergo & similitudo Pauli hoc loco, inter figulum & Deum, solum est: Quod sicut figulus, absque vlla iniuria, aut nota sua, habet potestatem efficiendi ex eadem massa luti aliud vas in honorem, aliud in contumeliam: ita multo magis, absque cuiusquam iniuria, aut indecentia ex parte Dei, est potestas in Deo

Peccatorum duplex generatio.

A ex duobus peccatoribus luto ob sua peccata vitioribus, efficere vnum vas in honorem, tribuendo auxilia, quibus praevidet conuertendum & sanctificandum: relinquere vero alterum vas in contumeliam & interitum (qualem is seipsum efficit) non tribuendo illi subsidia, quibus praevidet conuertendum, maxime eum eidem offerat ac relinquat eas quibuscumque, si vellet, posset seipsam convertere, vasque misericordiae ac honoris reddere.

Iuxta dicta, ad argumentum negandum est, Paulum annuere, negotium reprobationis pendere ex sola libera voluntate Dei, quasi ex parte reproborum non detur causa meritoria. Negandum item est, pro causa reprobationis reddidisse solum ostensionem iustitiae vindicativae. Etenim, ut explicatum est, pro causa meritoria reddidit peccata praevia, in quibus eos sustinuit in multa patientia: neque solum causam finalem permissionis peccatorum reproborum, obdurationisque eorum in illis, expressit ostensionem iustitiae divinae, sed simul etiam ostensionem diuitiarum gloriae atque misericordiae Dei infinitae in vasa misericordiae, fueruntque multae aliae partes vnius integre causae finalis, ob quam permittere voluerit ea peccata, in eisque obdurare reprobos, ut dictum est.

Circa locum illum Ecclesiastes 7. Considera opera Dei: quod nemo possit corrigere, quem ille despexerit, animaduertendum est, non omnes reprobos despectorum nomine comprehendit: sed illos tantum, ut supra dictum est, qui ob multa & grauia peccata subtractione maxima auxiliorum, ac permissione tentationum, in desideria cordis sui traditi sunt, atque a Deo sunt derelicti. Quoniam autem difficillimum est, eiusmodi hominem, qui ita in profundum malorum venit, seipsum convertere, & multo magis solis suggestionibus & consiliis aliorum ita permoueri, ut conuertatur: dicitur neminem posse illum corrigere. Quod enim difficillime, & nunquam, aut ferè nunquam fiet, impossibile, ut fiat, moraliter loquendo dicitur. Adde, quem Deus praevideret admonitionibus, facientemque ipso totum quod potest, fore tandem conuertendum, utique quantumque auxiliorum pars esset ab eo in penam praeteritorum peccatorum sublata, dicendus non esset despectus a Deo. Quod fit, ut neque despectio libertate arbitrij a reprobo auferat, ut conuertitur, vitamque aeternam obtinere, si velit, possit.

Locus Eccl. exponitur. Reprobis non omnes despectorum nomine intelliguntur.

ARTICVLVS VI. Virum praedestinatio sit certa.

EX dictis articulo praecedente, & quaestione 14. artic. 13. praesertim disput. 15. manifestum est, praedestinationem esse certam. In ea tamen non aliam esse certitudinem, quam diuinae praesentiae, qua Deus praevidet per media, per quas vnusquisque praedestinatus est, perueniturum eum in vitam aeternam. Quomodo vero libertas arbitrij & contingentia rerum cum certitudine diuinae praedestinationis, & praesentiae cohaereant, articulis citatis abundè videtur explicatum.

ARTICVLVS VII. Virum numerus praedestinatorum sit certus.

PRIMA conclusio. Numerus praedestinatorum est certus, non solum formaliter, hoc est, quot numero sunt bandi, sed etiam materialiter, id est, quinque

Prima conclusio.